

NOILE MĂSURI PRIVIND SIMPLIFICAREA PROCEDURILOR VAMALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII EREI DIGITALE

NEW MEASURES ON SIMPLIFICATION OF CUSTOMS PROCEDURES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ERA

CZU: 339.543:004.738.5(478)

DOI: <https://doi.org/10.53486/csc2025.35>

BERGHE NADEJDA, PhD

Academy of Economic Studies of Moldova

berghe.nadejda@ase.md

ORCID ID: 0000-0002-8263-1548

Abstract: The Customs Service supports and promotes a constant dialogue with the business environment, offering concrete solutions for the efficient application of the new customs regulations. The practical guide to the establishment and use of customs guarantees is an essential tool for economic agents, helping them to benefit from the available facilities and optimize their costs. In order to ensure the uniform application of the provisions of the Customs Code and the efficiency of customs clearance processes, the Customs Service continues to invest in the professional development of its employees. At the same time, the Customs Service remains firmly committed to the reform and modernization process, strengthening international cooperation and implementing innovative solutions to streamline customs activity and ensure the economic security of the Republic of Moldova.

Key words: Customs Service, import, export, Customs Code, customs facilities

JEL Classification: H27, H71, H72

INTRODUCERE

Serviciul Vamal al Republicii Moldova este organul administrației publice, subordonat Ministerului Finanțelor, care contribuie la dezvoltarea Republicii Moldova prin asigurarea securității economice și fiscale a statului, facilitarea comerțului legitim și oferirea serviciilor publice calitative mediului de afaceri și cetățenilor. În acest scop, Serviciul Vamal asigură administrarea veniturilor vamale, exercită atribuțiile de control și supraveghere în baza analizei de risc și aplică tehnici moderne de vămuire în mod profesionist, transparent și responsabil. Serviciul Vamal este o autoritate publică de specialitate care exercită conducerea efectivă a activității vamale în Republica Moldova prin: implementarea politicii vamale, asigurarea respectării reglementărilor vamale la trecerea mărfurilor, mijloacelor de transport și persoanelor peste frontiera vamală a Republicii Moldova, perceperea drepturilor de import și drepturilor de export, vămuirea, controlul și supravegherea vamală [5].

În conformitate cu articolul 6 al Codului vamal al Republicii Moldova, **activitatea vamală** se desfășoară în conformitate cu legislația care este în vigoare la data la care organul vamal a primit declarația vamală și alte documente, cu excepția cazurilor prevăzute de legislație [1]. Cadrul legal general al Serviciului Vamal este publicat și poate fi consultat pe pagina web a Serviciului Vamal: www.customs.gov.md [5].

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Legile sunt mereu într-o evoluție, fiind adaptate realităților în care se aplică. Legislația vamală națională a evoluat pe parcursul timpului, cunoscând o serie de modificări. **Primul Cod vamal a fost adoptat în anul 1993**, fiind actul legislativ de bază care reglementa principiile organizatorice și de activitate ale sistemului vamal. Codul vamal era *constituit din 112 articole*, iar prevederile acestuia erau sumare, activitatea vamală fiind una limitată. Odată cu evoluția proceselor economice și sociale atât la nivel național, cât și internațional, intensificării traficului internațional de mărfuri, a apărut necesitatea modificării și cadrului normativ din domeniul vamal. **În anul 2000 a fost adoptat noul Cod vamal**, care deja este unul mult mai vast și complex (are **325 de articole**), mai structurat și mai adaptat realităților economice, financiare și tehnice ale Republicii Moldova. Însă evoluțiile economice naționale și internaționale, concurența internațională, au determinat, și determină în continuare, necesitatea unor modificări legislative în domeniul vamal.

Ținând cont de parcursul European al RM și Având în vedere *deosebirile majore între Codul vamal în vigoare a Republicii Moldova și Codul vamal al Uniunii Europene*, precum și ținându-se cont de dispozițiile Legii nr.780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative, a fost constatată imposibilitatea operării modificărilor la Codul vamal în vigoare, dar și necesitatea dezvoltării și aprobării unui Cod vamal nou, fiind structurat și apropiat Codului vamal al Uniunii Europene.

Scopurile scontate prin elaborarea proiectului noului Cod vamal au constat în:

- Armonizarea cadrului legislativ național vamal la standardele europene ale legislației vamale;
- Modernizarea sistemului de reglementare a legislației vamale și introducerea bazei legale pentru utilizarea tehnicilor și metodelor noi de control vamal;
- Facilitarea comerțului prin implementarea procedurilor vamale simplificate și conform practicii statelor membre a Uniunii Europene;
- Liberalizarea unor reguli de vămuire a mărfurilor trecute peste frontiera vamală;
- Revizuirea conceptuală ale prevederilor ce se referă la sistemul facilităților la plata drepturilor de import, prin prisma oportunității acestora, precum și a impactului său asupra economiei naționale;
- Unificarea mai multor prevederi legale, care actualmente se conțin în mai multe acte legislative și normative, fiind simplificată semnificativ legislația vamală națională [3].

Proiectul noului Cod vamal al Republicii Moldova a fost dezvoltat pe parcursul a trei ani, în baza unei intense cooperări dintre Ministerul Finanțelor și Serviciul Vamal cu Banca Mondială, Misiunea Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM), misiunea experților TAIEX împreună cu Înalțul Consilier UE în domeniul vamal și fiscal, Rosario de Blasio, și Comisia Europeană [4]. La finele acestei misiuni, a fost prezentat de către experți Raportul misiunii în care au fost reflectate constatările și recomandările de perfecționare și ajustare a textului noului Cod vamal.

În cadrul ședinței plenare a Parlamentului din 24 august 2021, a fost aprobat proiectul de lege cu privire la Codul vamal, în cea de-a treia lectură, finală. **Noul Cod Vamal al R. Moldova urma să intre în vigoare la 1 ianuarie 2023, însă aplicarea lui a fost amânată mai întâi până la 1 iulie 2023, iar apoi - până la începutul anului 2024.** Guvernarea nu a reușit să adapteze legislația națională la cea europeană, iar companiile au cerut timp pentru a-și adapta procesele interne la noile reguli. Autoritățile susțin că extinderea termenului a fost necesară pentru „a asigura continuitatea armonizării legislației Republicii Moldova cu cea a Uniunii Europene” și, în același timp, că au „ținut cont de opinia mediului de afaceri” [2].

Astfel, noul Cod vamal a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2024 obiectivul căruia este uniformizarea și armonizarea legislației vamale naționale cu cea a Uniunii Europene.

Implementarea noului Cod Vamal reprezintă unul dintre principalele angajamente asumate odată cu obținerea de către Republica Moldova a statutului de țară candidat pentru aderarea la UE. Noua legislație vamală racordată la acquis-ul european va oferi agenților economici mai multe facilități, servicii digitalizate și reducerea birocrăției.

Printre beneficiile și inovațiile noii legislații în domeniul vamal enumerăm:

- eliminarea taxelor pentru procedurile vamale și amânarea plății taxelor vamale
- reducerea costurilor și a timpului de vămuire
- validare automată a declarațiilor vamale la export
- digitalizarea și automatizarea proceselor
- interacțiune fizică redusă cu funcționarii vamali
- posibilitatea declarării verbale pentru anumite categorii de mărfuri
- reducerea costurilor și întârzierilor legate de declararea mărfurilor
- declararea trimiterilor poștale la distanță
- declararea până la 999 de mărfuri pe o singură declarație vamală (în prezent 99)
- diminuarea riscurilor de fraudă și incidentelor de integritate, prin monitorizarea online a operațiunilor vamale [7].

Noul Cod vamal vine să **sistematizeze legislația vamală a Republicii Moldova**, încorporând în sine Legea cu privire la tariful vamal și Legea cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice.

Principalele măsuri implementate odată cu intrarea în vigoare a noului Cod vamal sunt:

- prezentarea informațiilor în format electronic necesare vămuirii;
- liberalizarea activității de reprezentant vamal;
- dreptul la replică al solicitantului asupra unei decizii vamale. Prin urmare, înainte de luarea unei decizii care ar avea consecințe nefavorabile pentru solicitant, Serviciul Vamal comunică solicitantului motivele pe baza cărora intenționează să ia decizia, acordându-i în acest sens solicitantului posibilitatea să își exprime dezacordul într-un termen de 30 de zile;
- prelungirea termenului de depunere a contestației asupra deciziilor de la 10 zile până la 30 de zile;
- modernizarea și alinierea instrumentelor de facilitare a comerțului la standardele internaționale.

Codul vamal aprobat vine și cu o serie de noi simplificări, printre care:

- Declarația simplificată – permite titularului să plaseze mărfurile sub un regim vamal pe baza unei declarații cu un set redus de date.
- Înscrierea în evidențele declarantului – permite titularului să depună declarația vamală sub forma unei înscrieri în evidențele declarantului, cu condiția ca informațiile din declarația respectivă să fie la dispoziția autorităților vamale în sistemul declarantului la momentul depunerii declarației.
- vămuirea centralizată – permite persoanei să depună la postul vamal unde este înregistrat o declarație vamală pentru mărfurile care sunt prezentate în vamă la un alt post vamal.

Simplificările menționate prezintă beneficii reale pentru operatorii economici, cum ar fi: furnizează o alternativă la procedura standard, răspund la unele nevoi specifice legate de fluxul și de tipul mărfurilor declarate, asigură acordarea rapidă a liberului de vamă, implică o reducere a costurilor.

Un beneficiu important în activitatea comercială a agenților economici este implementarea mecanismului de achitare a drepturilor de import până la acordarea liberului de vamă sau în termen de

până la 7 zile de la data notificării datoriei vamale, cu constituirea unei garanții în cuantum deplin al drepturilor de import. Astfel, plătitorul vamal beneficiază de o „vacanță” de la plata obligațiilor vamale.

Totodată, noul document stabilește condiții clare (nereglementate în Codul vamal actual) privind rambursarea drepturilor de import în cazul mărfurilor defecte sau neconforme cu clauzele contractuale [4].

Analizând activitatea Serviciului Vamal la capitolul încasări de venituri, în perioada anului 2024 **la bugetul de stat au fost încasate venituri administrate de Serviciul Vamal în valoare de 38 276 911,8 mii lei** (peste 38,28 miliarde lei), cu 3 107 618,02 mii lei mai mult decât în perioada analogică a anului 2023. Ponderea cea mai mare o are TVA cu cca 66,5%, urmată de acciza cu 26,8% și taxa vamală cu 6,4%.

Luna	Executat 2024 (mii,lei)	Executat 2023 (mii,lei)	Diferența 2024/2023	
			%	(+/-)
Ianuarie	2 352 409,6	2 697 080,7	87,2	-344 671,1
Februarie	2 956 258,4	2 626 939,1	112,5	329 319,3
Martie	3 119 134,4	3 118 158,3	100,0	976,1
Aprilie	3 382 888,0	2 513 596,2	134,6	869 291,8
Mai	2 887 471,1	2 740 977,4	105,3	146 493,7
Iunie	3 028 260,5	2 605 050,5	116,2	423 104,0
Iulie	3 382 260,1	2 841 875,1	119,0	540 385,1
August	3 426 398,7	3 116 165,1	110,0	310 233,1
Septembrie	3 302 645,6	3 060 701,9	107,9	241 943,7
Octombrie	3 477 057,8	3 179 832,3	109,3	297 225,5
Noiembrie	3 281 166,9	3 123 460,4	105,0	157 706,5
Decembrie	3 681 066,7	3 545 457,0	103,8	135 609,7
Total	38 276 911,8	35 169 293,8	108,8	3 107 618

Sursa: [8]

1) **TVA la import a constituit 25 449,74 mil lei**, ceea ce reprezintă 66,5% din totalul plăților percepute la bugetul de stat. Față de aceeași perioadă a anului 2023 (în care au fost acumulate 23 348,4 mil lei) se constată o creștere cu 2 101,35 mil lei sau cu 9% mai mult.

2) **Accize la import – 10 265,98 mil lei**, ceea ce reprezintă 26,8% din totalul plăților percepute la bugetul de stat. Comparativ cu perioada similară a anului precedent (în care au fost acumulate 9 025,78 mil lei) se constată o creștere cu 1 240,2 mil lei sau cu 13,7% mai mult.

3) **Taxa vamală – 2 466,95 mil lei**, ceea ce reprezintă 6,4% din totalul plăților percepute la bugetul de stat. Comparativ cu perioada similară a anului precedent (în care au fost acumulate 1 987,25 mil lei) se constată o creștere cu 479,69 mil lei sau cu 24,1%.

4) **Taxa pentru efectuarea procedurilor vamale – 57,87 mil lei**, ceea ce reprezintă 0,2% din totalul plăților percepute la bugetul de stat. Comparativ cu perioada similară a anului precedent (în care au fost acumulate 771,43 mil lei) se constată o descreștere cu 713,56 mil lei. De menționat, că taxa pentru efectuarea procedurilor vamale a fost eliminată o dată cu intrarea în vigoare a Codului Vamal nr. 95/2021. Actualmente această taxă se încasează doar de la rezidenții ZEL și PIL Giurgiuilești care au optat pentru desfășurarea activității conform prevederilor în vigoare la data de 31 decembrie 2023 [8].

În luna ianuarie 2025, la bugetul de stat au fost încasate venituri administrate de Serviciul Vamal în valoare de 2.736.174,1 mii lei (peste 2,73 miliarde lei), ceea ce reprezintă 6,6% din sarcina bugetară anuală și cu 383.764,53 mii lei mai mult (+16,3%) decât în perioada similară a anului 2024 [10].

CONCLUZII

În concluzie este important de menționat că implementarea noului Cod vamal implică: *aducerea în concordanță a legislației cu prevederile noului Cod vamal, elaborarea și aprobarea cadrului normativ subsidiar legii propuse și în special al Regulamentului cu privire la punerea în aplicarea Codului vamal, alocări financiare pentru dezvoltarea sistemelor informaționale din cadrul Serviciului Vamal, care urmează a fi realizate cu suportul partenerilor externi de dezvoltare*. Cu noile modificări, noul Cod Vamal al Republicii Moldova, nu doar protejează interesele economice ale țării, dar facilitează și comerțul internațional, oferind un mediu eficient pentru afaceri și contribuind la dezvoltarea economică a țării [9]. Noul Cod vamal contribuie la **perfecționarea și ajustarea legislației** la standardele europene ale legislației vamale, apropiind și mai mult Republica Moldova de Uniunea Europeană [3].

SURSE BIBLIOGRAFICE:

1. Codul Vamal al Republicii Moldova. Legea nr.1149 din 20.07.2000. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136393&lang=ro#
2. De ce a fost amînată cu un an aplicarea noului Cod Vamal. Disponibil: <https://moldova.europalibera.org/a/de-ce-a-fost-am%C3%A2nat%C4%83-cu-un-an-aplicarea-noului-cod-vamal-/32315683.html>
3. Monitorul Fiscal. Proiectul noului Cod Vamal: Disponibil: <https://monitorul.fisc.md/ru/expert/proiectul-noului-cod-vamal.html/>
4. Noul Cod Vamal al RM va intra în vigoare la 1 ianuarie 2024. Disponibil: <https://www.mf.gov.md/ro/content/noul-cod-vamal-al-republicii-moldova-va-intra-%C3%AEn-vigoare-la-1-ianuarie-2024-0>
5. Portalul Serviciilor Publice. Serviciul Vamal. Disponibil: <https://servicii.gov.md/ro/organization/SV>
6. Serviciul Vamal. Cadrul legal general. Disponibil: <https://customs.gov.md/ro/articles/cadrul-legal-general>
7. Serviciul Vamal. Noutăți. <https://customs.gov.md/en/articles/noul-cod-vamal-al-republicii-moldova-a-intrat-in-vigoare-1852-ro>
8. Serviciul Vamal. Noutăți. <https://customs.gov.md/en/articles/serviciul-vamal-a-incasat-la-bugetul-de-stat-in-anul-2024-pest-3828-miliarde-lei-2457-ro>
9. Serviciul Vamal. Noutăți. <https://customs.gov.md/ro/articles/beneficiile-noului-cod-vamal-al-republicii-moldova-pentru-operatorii-economici-autorizati-2133-ro>
10. Serviciul Vamal. Noutăți. <https://customs.gov.md/ro/articles/pest-273-miliarde-de-lei-colectate-de-serviciul-vamal-la-bugetul-de-stat-in-ianuarie-2025-2510-ro>